

PeP - köyhyyttä kokeneiden ihmisten 13. EAPN -tapaaminen

Bryssel 22.-24. syyskuuta 2014

Panostaminen Eurooppalaisen köyhyyden vähentämistavoitteeseen

Tapahtuman järjesti Euroopan köyhyydenvastainen verkosto, EAPN = European Anti-Poverty Network. Päärahoitus n. 80% tulee EU komissiolta, 10% EAPN:lta ja 10 % puheenjohtajamaalta (nyt Italia). Kansalliset EAPN-järjestöt osallistuvat joihinkin valmistelukuluihin.

PeP -tapaaminen on näytellyt tärkeää roolia köyhyyttä kokeneiden suoriin vaikutusmahdollisuuksiin. Tapaaminen on näkyvä osa tässä prosessissa mutta tärkeää on myös että se toimii katalysaattorina kansallisille toimille ja kansallisille köyhyyttä kokeneiden ihmisten tapaamisille.

Aikaisemmat PeP -kokoukset ovat hyvin dokumentoituja ja delegaatioiden sekä muiden osallisten myönteisesti arvioimia. Ks. www.eapn.eu

Nämä tapaamiset ovat merkittävä osa EU:n osallistamisstrategiaa ja ovat myötävaikuttaneet köyhyys- ja syrjäytymisongelman esilletuomiseen eurooppalaisella agendalla. Ne ovat vaikuttaneet muutamiin keskeisiin aiheisiin kuten minimitulon riittävyyteen, lapsiköyhyyteen, asumiseen ja asunnottomuuteen, velkaantumiseen, köyhyyden ja syrjäytymisen välisiin linkkeihin (mm. romaniyhteisöt) ja julkisten palvelujen vapautumisen vaikutuksiin.

Kokoukset panostavat myös EU:n köyhyyden vähentämistavoitteiden (2020 – 20) seurantaan. Ne auttavat näkemään kasvot köyhyyden taustalla, mm. naisten ja miesten elämänsiirtymisen väliset erilaiset realiteetit. Lisäksi PeP-tapaamisissa muodostuu sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen välinen eurooppalainen barometri.

Tapaamisten kokonaisanti auttaa kulkemaan polkua ”köyhyyttä kokevista ihmisistä” kohti ”köyhyyttä kokeneiden suoraan aktivoitumiseen”. Näin itse osallisilla on tärkeä rooli köyhyyden vastaisissa organisaatioissa.

Kenelle tapaamiset on tarkoitettu?

Kutsutut kansalliset delegaatiot

- Köyhyyttä ja/tai sosiaalista syrjäytyneisyyttä kokeneet henkilöt jotka ovat jatkossakin mukana ja yhteydessä köyhyydenvastaisissa organisaatioissa. Suomen delegaation koko on ollut koordinaattori + neljä henkilöä.
- Joillekin aikaisemmissa tapaamisissa olleille, jatkuvuuden varmistamiseksi.

Vieraat

- Kansallisten ja EU-tason instituutioiden edustajat (poliittiset ja toiminnalliset)
- NGO (ei julkisten tahojen) sosiaaliset kumppanit, akateemiset ja muut vaikuttavat toimijat.

Yleisö

- Osa kokouksesta oli avoinna yleisölle. Kokousta saattoi seurata: <http://voicesofpoverty-eu.net/> ja twitter #2014PEP

Euroopan PeP –tapaamisen yleiset tavoitteet:

- Panostaminen Euroopan köyhyyden vähentämistavoitteeseen: ”Köyhien määrää Euroopassa vähennetään 20 miljoonalla (2010-2020)”.
- Voimaannuttaa delegaatioita kannustamaan köyhyyttä kokeneita aktivisteiksi toimimaan alan organisaatioiden kanssa.
- Vahvistaa köyhyyttä kokeneita osallistumaan köyhyyden vastaisten organisaatioiden ja vastaavien poliittisten toimintojen prosessiin paikallisella, kansallisella ja EU –tasoilla.
- Edesauttaa vaihtoa ja oppimista sekä virvoittaa uusia vaihtoja ja yhteisiä projekteja.
- Realistisuuden tarkkailu: eri maiden väliset samuudet ja erilaisuudet.
- Vahvistaa köyhyyttä kokeneiden henkilöiden osallistumista relevantteihin EU –prosesseihin.

Tämän vuoden 2014 teemat ja ohjelma

1. Pääteemana EU:n Rakenerahastojen, ESR ja EAKR, käyttö

Aihe EU:n rakenerahastojen käyttö köyhyyden vastaiseen taisteluun on valittu, koska uudessa 7-vuotishjelmassa (2014-2020) siihen on erikseen esitetty uutta potentiaalista rahoitusta sekä EU:n että kansallisilla tasoilla.

Delegaatioiden eräänä ennakkotehtävänä oli:

- a) etukäteen kartoittaa oman maansa rakenerahastojen käyttöä köyhyyden vastaiseen taisteluun päättyneellä kaudella 2007-2013,
- b) esitellä yksi yhteisrahoituksella toteutettu vapaasti valittu hanke tai projekti,
- c) esittää alkaneelle kaudelle spontaaneja toiveita erityisistä käyttökohteista köyhyyden torjuntaan. Näistä jäljempänä.

Osoittautui, ettei tavallisella sote-toimijatasolla juurikaan tiedetty, miten rahastojen varoja oli kohdistettu ja/tai käytetty. Teimme suppean ESR-tiivistelmän TEM:n työllisyys- ja yrittäjyysosaston (TYO) ryhmille tehdyn kyselyn pohjalta:

- mitkä ovat ryhmän vastuulla olevan ESR -valtakunnallisen kehittämisohjelman keskeiset tai odotettavissa olevat konkreettiset tulokset ja vaikutukset;
- mikä on lisäarvo suhteessa kansallisiin varoin rahoitettuun toimintaan; ja
- miten tuloksia on juurrutettu/juurrutetaan ”normaalitoimintaan” ministeriötasolta/-lla (esim. vaikutus lainsäädäntöön).

Keskeiset tulokset: ESR -hallintoviranomaisen, uuden ohjelmakauden valmistelijoiden, välittävien toimielinten sekä hanketoimijoiden tasa-arvo-osaamisen vahvistuminen.

Valitsimme toteutuneista ESR-rahoitteisista esimerkkihankkeista suppeahkon ”Työstä työhön” (From job to job) –kehittämisohjelman. Ks. jäljempänä.

EU:n rakenerahastoista Euroopan *sosiaalirahasto*, ESR, osallistuu alkaneella kaudella Eurooppa 2020 – köyhyyden alentamistavoitteeseen (vähintään 20 miljoonan köyhän vähentäminen köyhien määrästä vuoteen

jaksolla 2010-2020). ESR osoittaakin 20% kauden rahoituksesta ”korvamerkittynä” köyhyyden ja syrjäytymisen vastaiseen toimintaan. *Jäsenvaltioiden tulee sisällyttää kansallisiin ohjelmiinsa oletuksena, että rakennerahastojen ohjelmat tukevat taloudellisesti maan köyhyydenvastaista strategiaa.*

Euroopan *aluekehitysrahaston* (EAKR) köyhyyden poistamiseen suunnattuja varoja ei suoraan tunnisteta, koska ne kohdistuvat pääosin infrastruktuurin piiriin kuuluvaan rakentamiseen.

Esitimme kuitenkin toiveenamme, että tästä rahastosta tulevia varoja ohjattaisi osaksi myös syrjäytymis-tekijöiden vähentämiseen asunto-, oppilaitos-, kuntoutus- ja liikennesuunnittelun ja –rakentamisen taholla niin että vammaiset ja muut huono-osaiset saavat toimintakykijään heikentäviä suorituksia samalle viivalle kuin normaalikuntoiset.

Kaikkein heikoimmassa asemassa oleville perustettu *uusi avustusrahasto* (FEAD) luo uusia mahdollisuuksia tukea heidän sosiaalista osallisuuttaan ja perustarpeita. (TEM hallinni, MaVi organisoii hankinnat ja jakelun.

Workshopin tarkoitus oli hyödyntää tätä myönteistä kehitystä. Tarkoitus ei kuitenkaan ollut nostaa teoreettista pohdintaa vaan mieluummin koota delegaatioiden palautetta nykyisten rakennerahastojen tukemista osallistamisprojekteista sekä kaikista sellaisista projekteista, joita köyhyyttä kokeneet toivovat tuettavan. Myös aiheeseen liittyviä muita tuki/rahoitusmuotoja toivottiin nostettavan esille.

Näillä perusteilla toivotaan saatavan vaihtoa delegaatioiden, eri instituutioiden ja rakennerahastojen toimiin liittyvien muiden relevanttien toimijoiden kesken. Tässä pää-workshopissa oli kaikkien maiden delegaatiot.

(Katso liite esittämistämme kohdista a-c: *Structural Funding Finland*)

2. Teemalliset workshopit (5)

Kuhunkin teemalliseen workshopiin toivottiin edustajaa jokaisesta delegaatiosta.

1. Minimitulo (Minimum Income for a decent life)
2. Asunnottomuus (Homeless not hopeless, building participation)
3. Nuoriso ja köyhyys (Youth, Poverty)
4. Maahanmuuttajien integrointi (Combating Poverty and fostering the Inclusion of Migrants)
5. Vaurauden jakautuminen köyhyyden vastaisessa taistelussa (Wealth and Inequality and the fight against poverty)

Aiheet oli valittu edellisten tapaamisten sekä ajankohtaisuutensa perusteella. Oli huomioitu myös ajankohtainen EU:n sisäinen politiikka, keskustelu ja suunta. Toivottiin, että workshopeissa osoitetaan miten keskustelut ja käytännöt ovat kehittyneet ja, jos mahdollista, miten edelliset tapaamiset ovat vaikuttaneet ko. teemaan.